

Mellékletek:

A Zlinszky-sírkápolna

A Zlinszky-család sírkápolnája emberöltők óta hozzátartozik a dabasi tájhoz, hiszen 100 évvel ezelőtt létesült. Bár annak idején Alsódabas külterületén építették, de településünk fejlődésének következtében ma már belterületen, a Zlinszky utca 18. és 18/A számok alatt található. A földhivatal nyilvántartási adatainak tanúsága szerint a tulajdonjogi rendezése két helyrajzi számon történt:

- Dabas 6657 hrsz.: Kivett védősáv, területe 629 m².
- Dabas 6658 hrsz: Kivett kápolna, területe 104m².

Helyi védelem alatt áll, a bejegyző határozat száma: 37694/2012. 05. 16.

Történetét a leghitelesebb forrásból, a Zlinszky-család tagjainak publikációiból ismerhettük meg. Dr. Zlinszky János, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense a Dabasi Újság 2023. júniusi számában a következőképpen emlékezett és emlékeztetett a kegyhely centenáriumára:

„100 éves a Zlinszky-sírkápolna

Áprilisban volt száz éve, hogy gyóni Zlinszky János dédapánk meghalt, akinek a Zlinszky utcában álló kriptát és kápolnát emelte felesége, Fanny dédanyánk. Mint a család számos tagja, Ő is ügyvéd volt, Pest vármegye tiszti ügyésze, a keresztény társadalmi tanítást érvényesíteni kívánó Néppárt egyik alapítója. Ő vásárolta vissza az ősi kúriát, és birtokot a századelőn. Sokat tett Gyón gazdasági fellendítéséért: Ő létesítette a Zlinszky-majort és a szeszgyárat. Végakarata volt, hogy saját földjében nyugodjék – ezért épült a sírkápolna a temetővel átellenben a Zlinszky-birtok egy dombocskájára. A kápolna sorsa a kommunista-szocialista években hanyattatott volt, csak a lezárással lehetett megóvni a teljes pusztulástól. Néhány éve az önkormányzat segítségével a család helyreállította és méltó emlékhellyé tette a kápolnát. Ez tehát egy igazi "gyóni centenárium" - 100 éves a sírkápolna!"

Díszpolgárunk, Zlinszky János (1928-2015) professzor úr családtörténeti kötetéből további fontos részleteket tudhattunk meg:

„A hant, mely ideköt – a dabasi sírkápolna felújítása (részlet)

Dr. I. Zlinszky János, a kúria visszaszerzője részére építtette felesége, Zlinszky Franciska és fia II. dr. Zlinszky János a katolikus temetővel szemben, az akkori Zlinszky tanya földjei szélén a sírkápolnát, amely alatt a mélyben nyolc koporsófülke nyert kialakítást. A kriptába egy vaslépcsőn lehetett lejutni, fent a kápolnában egy térdeplő, mécsestartó, és egy szép festmény Jézus sírba tételéről volt elhelyezve, meg dr. Zlinszky János emléktáblája. Rácsos ajtó zárta, kulccsal.

Nagyapámat követően ide került nagyanyám apja, Gyula, mikor a Kerepesi temetőben lejárt a sírhelye. Ide temették az 1942-ben hirtelen meghalt Ottlyk Lóránt nagybátyámat, Z. Erzsi néném férjét. Majd ide került Zlinszky István, akinek apja – Béla – Elek fivére sírjában

nyugodott. Végül nagyanyám, Zlinszky Jánosné Zlinszky Fanny is, férje mellé, már a háború után.

Volt hát okunk Mindenszentekkor meg évfordulókon oda járnunk, azután is, hogy gyóni otthonunkból kizártak. Szomorúan észleltük, a rendszer hogy rontja meg a lelkek kegyeleti érzését. Állandó rongálásnak, piszkolásnak voltak a sírok kitéve. Egyszer a fekete gránitkövet találtuk ledöntve, máskor a rácsos ajtót kiszakítva. Ezt követték a térdeplő, a sírkép, a márványtábla összetörése, míg végül a pusztítók lementek a kriptába is, és az oldalsó fülkékből kiborogatták a koporsókat, összetörték azokat, és szétszórták a csontokat. Kézzelek szedtük össze a maradványokat a földről, és ekkor döntöttem úgy, hogy a kápolna padlóját és a lejárat ajtót vasbeton lemezzel lezáratom. A kriptát ez a megoldás megmentette a további behatolásoktól, de a kápolna felső része találkahelyül szolgált, obszcén falfirkák és szennyezés által évről évre szenvedett. (...) A rendszerváltozás után, miután a kápolna telekkönyvi tulajdoni helyzetét rendeztük, elhatároztam, hogy rendbe hozatom a kápolna-kriptát. Kívül kőtáblára került az ott nyugvók neve, és lezártuk kőbetéttel a bejárat ajtót, hogy ne lehessen bemenni a kápolnába. A munka 1994 őszén elkészült, Mindenszentek előtt, október 22-én mise után beszentelte a plébános úr. A misére és a szentelésre meghívtam mindazokat az élő leszármazottakat, akiknek ott felmenőjük nyugodott.”

Ide került végső nyugalomra 2013. június 12-én dr. Zlinszky Jánosné, dr. Sternegg Mária nyugalmazott muzeológus, az Iparművészeti Múzeum volt osztályvezetője, tudományos titkára is, miután 2013. május 21-én, otthonában váratlanul elhunyt.

Majd Őt követve „2015. június 29-én, hétfőn 17.00 órakor helyezték örök nyugalomra gyóni Zlinszky János jogtudós, egyetemi tanár, volt alkotmányjogász hamvait a dabasi Zlinszky utcai családi kriptában. A szertartást Bábel Balázs, Kalocsa–Kecskemét egyházmegye érseke celebrálta. A család részéről rokona és jó barátja, Fejes Kálmán búcsúzott az elhunytól, Dabas Város Önkormányzata nevében Kőszegi Zoltán polgármester emlékezett a település díszpolgárára.” (Dabasi Újság: Eltemették Zlinszky János professzort. 2015. július.)

A sírkápolna és környezete a 2016-ban megvalósult felújítással nyerte el mai állapotát. „Szeptember 23-án, pénteken került sor a Zlinszky család felújított sírkápolnájának és dr. Lelik Ferenc díszsírhelyének avatóünnepségére a Zlinszky utca két helyszínén. Mindkét kegyeleti helyet Bábel Balázs, Kalocsa-kecskeméti érsek szentelte meg a Zlinszky és a Lelik család tagjainak jelenlétében, barátok, ismerősök, volt munkatársak és a hagyományokhoz kötődő közösség körében. A rendezvény a Táncsics Mihály Gimnázium Metelka-termében egy beszélgetéssel folytatódott, ahol a tavaly elhunyt két díszpolgárunkra, idősebb Bábel Balázssra és Zlinszky János professzorra emlékeztek családtagjaik és barátaik. A beszélgetést Kőszegi Zoltán polgármester irányította kérdéseivel, a résztvevők között ott volt Boross Péter, Magyarország volt miniszterelnöke, dr. Zlinszky János barátja, ifj. Zlinszky János, a professzor úr fia, valamint Bábel Balázs érsek. A közönség megtekinthette a terem egyik részében elhelyezett kiállítási anyagot, amelyet a Lelik, a Bábel és a Zlinszky család ajánlott fel erre az alkalomra díszpolgáraink személyes tárgyai közül.” (Dabasi Újság: Díszpolgári délután. 2016. október.)

Érdekes megismernünk a Studio Konstella Építésziroda munkatársainak építőművészeti jellemzését is a sírkápolnáról és környezetéről:

„Az épület léptéke kisebb, mint egy kápolna, nagyobb, mint egy útszéli jel – sajátos közeget teremt maga körül. Kertben álló szobor, amely egyrészt az őt körülvevő külső teret is az

emlékezés helyévé teszi, másrészt betekintést enged egy átmeneti térbe. A kert, a kápolna és a kriptá hármas dramaturgiája jelenik meg.”

(Dabas / felújítási tanulmányterv 2016 / Kovács Zsófia, Kronavetter Péter)

A Zlinszky-sírkápolna mai állapotában – egykori létesítői szándékának megfelelően – igényesen kialakított kegyhely, méltó emlékhely, a Zlinszky-család gyóni-dabasi kötődését megtestesítő jelkép, mely értéktárunk épített örökség kategóriájának is jelentős gyarapítója.

Bibliográfia

Zlinszky János: A hant, mely ideköt – a dabasi sírkápolna felújítása. In: A gyóni Zlinszky-család. Pressman Bt., Dabas, 2009. pp. 187-190.

Dabasi Újság: Eltemették Zlinszky János professzort. 2015. július. p. 2.

Dabasi Újság: Díszpolgári délután. 2016. október. p. 4. Fotók: Karlik Dóra.

Kőszegi Zoltán: Valaki a HALHATATLANOK dabasi társaságából. Dabasi Újság, 2018. márciusi különszám, p. 2.

Dr. Zlinszky János: 100 éves a Zlinszky-sírkápolna. Dabasi Újság, 2023. június. p. 8.

Dabas Város Önkormányzata Képviselő-testületének 40/2021. (XII. 3.) önkormányzati rendelete a településképi védelméről szóló 33/ 2018. (XII.17) önkormányzati rendelet módosításáról <https://or.njt.hu/onkormanyzati-rendelet/2021-40-SP-303>

<https://studiokonstella.hu/project/dabas/>

<https://www.youtube.com/watch?v=hO8fMmxlXiE>

Összeállította: Valentyik Ferenc